

Onderwerp: De waarde van categoriaal pastoraat-vertegenwoordiging in de
generale synode en een roulatiemodel tussen alle pastoraat
Gericht aan: De generale synode van de Protestantse Kerk
Aangeboden door: Alle werkgroepen van het categoriaal pastoraat: justitie, defensie,
gezondheidszorg, studenten, koopvaardij, binnenvaart, luchthaven
en dovenpastoraat
Geschreven door: Rachèl Koopman (beleidsadviseur categoriaal pastoraat)
Datum: 14 april 2020

Voorstel Categoriaal Pastoraat in de Generale Synode

I. Inleiding

In 2018 heeft het moderamen een gesprek gevoerd met de pastoraat uit de zorg, defensie en justitie. In dit gesprek kwam de geringe betrokkenheid van de kerk (op synode- en beleidsniveau) op het categoriaal pastoraat ter sprake. De gedachte van een permanente vertegenwoordiging in de generale synode was toen een antwoord van het moderamen op dit probleem, dat dankbaar werd aanvaard.

De kerk heeft naast de plaatselijke gemeente ook haar verantwoordelijkheid om betrokken te zijn op de doelgroepen in het categoriaal pastoraat en de ruim 400 predikanten die daarin werken. Het verstevigen van de wederzijdse relatie tussen het categoriaal pastoraat en de kerk door (onder meer) institutionele versterking in de synode, is van belang voor de vitaliteit van de kerk in al haar vormen.

II. Betekenis categoriaal pastoraat

A. *Breder besef van kerk-zijn*

Het behoort tot het wezen van de kerk om gestalten van gemeente te zijn op diverse plekken in de maatschappij. Dit present-zijn in allerlei lagen van de samenleving en in verschillende vormen, maakt het mozaïek van kerkplekken zo divers en verrijkend. De generale synode hoort daar een afspiegeling te zijn, van de kerk in al haar vormen.

Het besef dat de kerk méér is dan alleen de plaatselijke gemeente - namelijk dat zij ook bestaat uit andere groeperingen midden in van de samenleving die zich al jaren bezighouden met allerlei

vormen van kerk-zijn - is één van de geluiden die geestelijk verzorgers in de synode kunnen laten doorklinken. In de gevangenis komt de gemeente van Christus ook samen, net zo goed als in het leger, in ziekenhuizen, op schepen of waar dan ook. Dit besef - dat men met elkaar, binnen en buiten de gemeente, kerk is - kan alleen maar verrijkend zijn.

B. Verrijkende inzichten

Predikanten met bijzondere opdracht werken midden in de samenleving, op enige afstand van de plaatselijke gemeente. Echter, door deze afstand lijkt soms weg te vallen dat zij dit werk *namens* de kerk doen. Predikanten-geestelijk verzorgers zijn tenslotte gezonden om als verlengstuk van de kerk present te zijn in de maatschappij. In deze context doen zij weer andere ervaringen op dan gemeentepredikanten. Op hun vooruitgeschoven posten midden in de wereld weten geestelijk verzorgers als geen ander wat mensen uit allerlei lagen van de samenleving beweegt, met welke existentiële vragen zij worstelen, welke taal hen aanspreekt.

De ervaringen vanuit het categoriaal pastoraat geven daarmee een inkijkje in de manier waarop mensen uit allerlei lagen van de samenleving tegen geloof, zingeving, en soms ook, de kerk aankijken. Wat kan de kerk hiervan leren over de wijze waarop zij anno 2020 kerk wil zijn? De verrijkende inzichten van 'buiten' vormen een rijke schat die terug mag vloeien in de kerk en verdient aandacht van de synode.

Deze uitwisseling van inzichten beweegt ook de andere kant uit. Het categoriale pastoraat kan dankzij deelname aan de generale synode ook meer verbondenheid ervaren met de plaatselijke gemeenten of andere gestalten van gemeente-zijn. Daarnaast kan het besef groeien dat we over en weer betrokken zijn en medeverantwoordelijk zijn voor elkaar binnen de mogelijkheden die er zijn.

C. Oecumenisch en inclusief

Ook fungeert het categoriaal pastoraat bij uitstek als oefenplek voor de oecumene. De inzichten die predikanten met bijzondere opdracht opdoen door over kerkmuren heen te zoeken naar wat ons samenbindt, mogen ook in de synode doorklinken.

Bovendien is categoriaal pastoraat in al haar eigenheid ook een oefenplek voor inclusief denken. De vertegenwoordigers van deze bijzondere werkvelden in de generale synode maken het belang van inclusiviteit in de kerk zichtbaar, doordat zij groepen zoals doven vertegenwoordigen die specifieke aandacht nodig hebben binnen de kerk.

III. Route: van adviseur naar stemhebbend lid

Voor de positie van de vertegenwoordigers van het categoriaal pastoraat zijn er twee mogelijkheden: adviseur of stemhebbend lid. De werkgroepen en het moderamen van de Protestantse Kerk geven de voorkeur aan de positie van stemhebbend lid, met vermelding daarvan in de kerkorde. Zij worden dan benoemd door de synode, op voordracht van de werkgroepen. Hierdoor wordt categoriaal pastoraat een volwaardig onderdeel van de synode.

Echter, omdat dit kerkordelijk traject pas vanaf de synodevergadering in november 2020 van start kan gaan - waarna er nog een jaar van consideratie plaatsvindt tot aan de tweede lezing - stellen wij voor om twee adviseurs voor te dragen in november 2020, met de intentie richting volwaardig lidmaatschap in november 2021.

IV. Roulatiemodel

A. Twee leden

Vanwege de diversiteit en eigenheid van alle vormen van categoriaal pastoraat, is het wenselijk om minstens twee leden voor te dragen in de generale synode. Hiermee wordt recht gedaan aan de eigenheid van de werkvelden. Bovendien kunnen twee leden elkaar aanvullen door hun verschillende inbreng vanuit de praktijk.

B. Vertegenwoordiging van de grootste pastoraten

Voorgesteld wordt om iedere vier jaar te rouleren met predikanten¹ uit in elk geval de grootste sectoren van het categoriaal pastoraat, te weten justitie, defensie en de gezondheidszorg. Mede omdat laatstgenoemde het grootste werkveld is (hier werken circa 400 predikanten-geestelijk verzorgers), achten wij het van belang dat te allen tijde een vertegenwoordiger uit de gezondheidszorg lid is van de synode. De andere positie van synodelid wordt bij toerbeurt ingevuld door justitie, defensie en de overige categoriale pastoraten. Hierbij dragen de vertegenwoordigers de verantwoordelijkheid om, waar mogelijk, de invloed en essentie van alle andere pastoraten in te brengen in de synode, zodat de diversiteit van de werkvelden gewaarborgd wordt.

---

¹ Hier kan ook gedacht worden aan kerkelijk werkers-geestelijk verzorgers.

Vanwege de continuïteit worden de termijnen van de twee vertegenwoordigers zo gekozen, dat zij niet gelijktijdig aftreden.

C. Integraal overleg

Twee keer per jaar vindt een integraal overleg plaats tussen delegaties van de werkgroepen en de twee vertegenwoordigers van het categoriaal pastoraat. De beleidsadviseur categoriaal pastoraat van de dienstenorganisatie faciliteert dit overleg. Deze ontmoetingsgroep heeft als doel om informatie uit te wisselen, en elkaar op de hoogte te houden van belangrijke zaken binnen het categoriaal pastoraat en in de kerk. De ontmoetingsgroep categoriaal pastoraat volgt de agenda van de synode en bereidt synodevergaderingen voor. Op deze manier dragen alle werkgroepen bij aan de meningsvorming namens het categoriaal pastoraat in de synode.

De uitwerking van bovenstaande zal geschieden in een protocol dat wordt opgesteld in samenspraak met de werkgroepen.